

Ska vi behöva vänta 40 år till?

– Gdeim Izik är en kopia av upproret i Zemla 1970, då spanska militär sköt mot väst-saharier som protesterade mot usla levnadsförhållanden och marginalisering under den spanska kolonialismen. De krävde självbestämmande. Vid båda tillfällena demonstrerade väst-saharierna fredligt och båda gångerna möttes de av våld, vid Gdeim Izik av marockanskt och i Zemla av spanskt.

– Vid båda tillfällena arresterades de väst-sahariska ledarna och mängder av väst-saharier kastades i fängelse. Både Zemla och Gdeim Izik ligger dessutom bara några kilometer ifrån varandra utanför El Aaiún, säger Aliyen Kentawi, Polisarios representant i Sverige.

Upproret i Zemla blev gnistan till att Polisario bildades 10 maj 1973. Det var just erfarenheterna av våldet mot de fredliga demonstranterna som fick väst-saharierna att förstå att de själva måste använda den väpnade kampen mot spanjorerna. Det fanns inget annat sätt.

Självständighetsrörelserna i kolonierna i Afrika hade pågått sedan efterkrigstiden.

– Jag bodde i El Aaiún och gick i skolan och tillhörde det hemliga motståndet under den här tiden, berättar Aliyen Kentawi som är född 1954.

– Det här var den bästa tiden. Vi kände en otrolig samhörighet, folk gick ut på gatorna och visade sin vilja till självständighet och motstånd mot den spanska kolonialismen i maj 1975 under ett FN-besök. Vi kände att vi hörde ihop, att vi var en nation, ett folk. Det var en underbar känsla.

– Det var också den starka känslan som gjorde att vi kunde stå emot den marockanska invasionen, när Spanien ”sålde” Västsahara till Marocko på hösten samma år 1975. Både Spanien och Marocko hade undervärderat kraften i motståndsviljan hos det väst-sahariska folket, menar Aliyen.

– De trodde att motståndet som fanns skulle kunna slås ned på någon vecka. Vi känner alla fortfarande stolthet, när vi ser tillbaka på den tiden. Vi övervann vår svaghet och blev starka, vi överlevde och växte. Det var den bästa tiden men samtidigt också den svåraste.

Vad är då likheterna och skillnader till andra befrielseströrelser under samma tid?

– Vi har och hade samma mål: frihet, själv-

Polisarios representant i Sverige Aliyen Kentawi fanns med från motståndskampens början.

ständighet, men vi är och var ett offer för okunnighet. Ingen kände till oss.

Det här var under Kalla kriget mellan öst och väst, mellan USA och Sovjet, en kritisk period. Polisario valde en annan väg än många andra befrielseströrelser, man lade sig inte med Sovjet.

– Vi vägrade att bli slavar under Marocko, Spanien eller någon annan.

– De befrielseströrelser som vi liknar mest är nog Swapo i Namibia, som var en tysk koloni, men togs av grannlandet Sydafrika. I Östtimor hände samma sak. Det var först en portugisisk koloni, som sedan angreps av grannlandet Indonesien.

De foma kolonierna Namibia och Östtimor är idag självständiga stater. Varför inte Västsahara?

– I båda länderna fanns ett militärt motstånd och samtidigt en politisk press från omvärlden. Det var ett stort internationellt tryck på både Sydafrika och Indonesien att släppa Namibia och Östtimor.

Aliyen Kentawi menar att det internationella trycket är absolut nödvändigt och att

det saknas när det gäller Västsahara. I stället sänds fel signaler från EU till Marocko. Om inte trycket finns tror Marocko att de gör rätt!

– Att som EU sluta handelsavtal om våra råvaror är naturligtvis fel budskap till Marocko. EU måste skicka ett klart budskap till Marocko som är det rakt motsatta när det gäller plundringen av våra råvaror. De handelsavtal som EU sluter med Marocko gör bara konflikten. Internationell lag och rätt måste respekteras!

– 40 år av instabilitet har rätt i området. Se vad som händer nu med terrorism och

hot! Det som händer i Mali är en biprodukt av konflikten i Västsahara. Alla länderna i området är rädda för marockansk expansionism. Man byter därför ingen säkerhetsinformation mellan länderna. Om Maghrebunionen ska komma till stånd, måste först Västsaharakonflikten lösas. EU:s stöd till Marocko förlänger situationen.

Och varför är inte frågan då löst?

– Efter 16 år av krig från 1975 till 1991, trodde vi att FN-resolutionen om självbestämmandet skulle uppfyllas. Vi lade ned våra vapen. Vi valde freden. Men nu efter 21 år utan något resultat är vi tillbaka på ruta 1 – eller snarare ruta 0! Det är mycket farligt. Vi vill undvika militär konfrontation.

– Hur länge ska vi i Polisario kunna övertala vårt folk att hålla tyst och vänta på att det internationella samfundet organiserar en folkomröstning? Polisario kan inte övertyga befolkningen hur länge som helst. Tills nu har vi accepterat en fredlig lösning.

– Ingen trodde från början att vi skulle klara oss mer än en vecka, men vi gjorde motstånd och det gör vi fortfarande, men nu måste det internationella samfundet axla sitt ansvar.

– Alla känner till läget: Den legala statusen är helt klar, vi har rätt till självbestämmande och självständighet. Samtidigt bryter Marocko mot internationell och humanitär lag och rätt.

– Det internationella samfundet måste ingripa! Det är så mycket som står på spel. Man måste uppmuntra fred i stället för att stödja expansionism.

– Trenden nu är att ignorera Västsahara och det är vi som får betala priset för det. Vi finns i skuggan men vi är så nära Europa.

Det finns inte så många unga i Polisarios ledning. Varför?

– Det är inte sant. Här finns både gamla och unga. Min generation var med i kriget, men inte mina barns generation. Vi skickade inte våra ungdomar till kriget, vi skickade dem till skolan.

Alla kan ta till vapen och lära sig skjuta, bli en soldat. Men vi ville något annat för våra barn. Vi ville att de skulle få utbildning, bli något beständigt för samhället och framtiden, läkare, jurister, lärare, vad som helst. Vi är stolta över detta! Våra barn har fått utbildning! Vi har lyckats. Detta är en väl förberedd generation. Nu kan vi skörda frukterna av det.

Text och bild: Lena Thunberg

Polisario Front

Befrielseströrelsen Front Polisario (Frente Popular por la Liberación de Saguía el Hamra y Río de Oro) bildades 10 maj 1973 under den spanska kolonialtiden med målet ett självständigt Västsahara.

Kärnan utgjordes av en grupp unga väst-saharier som hade organiserat den fredliga protestmarschen i Zemla i juni 1970 mot den

spanska kolonialmakten. Spanska soldater öppnade eld mot demonstranterna, många skadades och fängslades, flera dog. Slutsatsen för väst-saharierna var att befrielse utan vapen var omöjligt.

Polisarios första väpnade attack genomfördes 20 maj, 10 dagar efter grundandet, då en grupp på 9 man överrumplade en liten spansk postering och erövrade sina första gevär och kameler.